

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (kolmas koda)

16. jaanuar 2019*

Eelotsusetaotlus – Tolliliit – Liidu tolliseadustik – Artikkel 39 – Volitatud ettevõtja staatus – Rakendusmäärus (EL) 2015/2447 – Artikli 24 lõike 1 teine lõik – Muu kui füüsilisest isikust taotleja – Küsimustik – Isikuandmete kogumine – Direktiiv 95/46/EÜ – Artiklid 6 ja 7 – Määrus (EL) 2016/679 – Artiklid 5 ja 6 – Isikuandmete töötlemine

Kohtuasjas C-496/17,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Finanzgericht Düsseldorf (Düsseldorfi maksukohus, Saksamaa) 9. augusti 2017. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 17. augustil 2017, menetluses

Deutsche Post AG

versus

Hauptzollamt Köln,

EUROOPA KOHUS (kolmas koda),

koosseisus: neljanda koja president M. Vilaras (ettekandja) kolmanda koja presidendi ülesannetes, kohtunikud J. Malenovský, L. Bay Larsen, M. Safjan ja D. Šváby,

kohtujurist: M. Campos Sánchez-Bordona,

kohtusekretär: ametnik R. Şereş,

arvestades kirjalikku menetlust ja 5. juuli 2018. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- Deutsche Post AG, esindaja: *Rechtsanwalt* U. Möllenhoff,
- Hauptzollamt Köln, esindajad: W. Liebe, M. Greve-Giesow ja M. Hageroth,
- Hispaania valitsus, esindajad: S. Jiménez García ja V. Ester Casas,
- Itaalia valitsus, esindaja: G. Palmieri, keda abistas *avvocato dello Stato* G. Albenzio,
- Ungari valitsus, esindajad: M. Z. Fehér, G. Koós ja R. Kissné Berta,
- Euroopa Komisjon, esindajad: B.-R. Killmann ja F. Clotuche-Duvieusart,

* Kohtumenetluse keel: saksa.

olles 17. oktoobri 2018. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,
on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus puudutab komisjoni 24. novembri 2015. aasta rakendusmääruse (EL) 2015/2447, millega nähakse ette Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 952/2013 (millega kehtestatakse liidu tolliseadustik) teatavate sätete üksikasjalikud rakenduseeskirjad (ELT 2015, L 343, lk 558), artikli 24 lõike 1 teise lõigu tõlgendamist.
- 2 Taotlus on esitatud kohtuvaidluses, milles Deutsche Post AG vaidleb Hauptzollamt Kölniga (Kölni peatolliamet, Saksamaa) (edaspidi „peatolliamet“) selle üle, mis liiki ja millises ulatuses kolmandate isikute isikuandmeid tuleb esitada, et ettevõtja saaks volitatud ettevõtja staatuse, mis on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. oktoobri 2013. aasta määruse (EL) nr 952/2013, millega kehtestatakse liidu tolliseadustik (ELT 2013, L 269, lk 1; edaspidi „tolliseadustik“), artiklis 39.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

Tollialased õigusaktid

- 3 Tolliseadustiku I jaotisse kuulub 2. peatükk „Isikute õigused ja kohustused seoses tollialaste õigusaktidega“, mille 4. jagu „Volitatud ettevõtja“ hõlmab artikleid 38–41.
- 4 Tolliseadustiku artiklis 38 on ette nähtud:

„1. Ettevõtja, kes on asutatud liidu tolliterritooriumil ja vastab artiklis 39 sätestatud kriteeriumidele, võib esitada taotluse volitatud ettevõtja staatuse saamiseks.

Vajaduse korral pärast konsulteerimist teiste pädevate asutustega annab toll kõnealuse staatuse, mille üle peetakse järelevalvet.

2. Volitatud ettevõtja staatus hõlmab järgmist liiki lube:

- a) tollialaseid lihtsustusi kasutava volitatud ettevõtja luba, mis võimaldab loa omanikul kasutada teatavaid lihtsustusi vastavalt tollialastele õigusaktidele; või
- b) volitatud ettevõtja luba turvalisuse ja julgeoleku kohta, mis lubab loa omanikul kasutada turvalisuse ja julgeolekuga seonduvaid hõlbustusi.

[...]

5. Tollialaseid lihtsustusi kasutava volitatud ettevõtja staatuse tunnustamise alusel ja tingimusel, et tollialastes õigusaktides sätestatud konkreetset tüüpi lihtsustusega seotud nõuded on täidetud, lubab toll ettevõtjal seda lihtsustust kasutada. Toll ei kontrolli uuesti selliseid kriteeriume, mida kontrolliti juba tollialaseid lihtsustusi kasutava volitatud ettevõtja staatuse andmisel.

6. Vastavalt antud loa liigile koheldakse lõikes 2 osutatud volitatud ettevõtjat tollikontrolli osas muudest ettevõtjatest soodsamalt, muu hulgas tehakse vähem läbivaatusi ja dokumendipõhiseid kontrolle.

[...]“.

5 Nimetatud seadustiku artiklis 39 on sätestatud:

„Volitatud ettevõtja staatuse andmise aluseks on järgmised kriteeriumid:

a) tolli- ja maksuõigusaktide mis tahes tõsiste rikkumiste ja korduvate rikkumiste puudumine, sealhulgas taotleja majandustegevusega seotud raskete kuritegude puudumine;

[...]“.

6 Sama seadustiku artikli 41 esimeses lõigus on ette nähtud:

„Komisjon võtab rakendusaktidega vastu artiklis 39 osutatud kriteeriumide rakendamise korra.“

7 Rakendusmääruse 2015/2447 I jaotisse kuulub 2. peatükk „Isikute õigused ja kohustused seoses tollialaste õigusaktidega“, mille 3. jagu „Volitatud ettevõtja“ hõlmab artikleid 24–35.

8 Rakendusmääruse artikli 24 lõike 1 teises lõigus on ette nähtud:

„Kui taotleja ei ole füüsiline isik, loetakse tolliseadustiku artikli 39 punktis a sätestatud kriteerium täidetuks, kui ükski järgnevalt nimetatud isik ei ole kolme viimase aasta jooksul oluliselt ega korduvalt rikkunud tollialaseid õigusakte ja maksueeskirju ning registreeritud ei ole ühtki tema majandustegevusega seotud rasket kuritegu:

a) taotleja;

b) taotleja eest vastutav või tema juhtimist kontrolliv isik;

c) taotleja tolliküsimuste eest vastutav töötaja.“

9 Komisjoni 17. detsembri 2015. aasta delegeeritud määruse (EL) 2016/341, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 952/2013 seoses liidu tolliseadustiku teatavate sätete üleminekueeskirjadega, kui vajalikud elektroonilised süsteemid veel ei toimi, ja muudetakse komisjoni delegeeritud määrust (EL) 2015/2446 (ELT 2016, L 69, lk 1), põhjenduses 9 on märgitud:

„Kuna volitatud ettevõtja staatuse saamise taotluse esitamist ja selleks loa andmist käsitlevate tolliseadustiku sätete kohaldamiseks vajalikku elektroonilist süsteemi ei ole veel uuendatud, tuleb jätkata praegu kasutatavate paberkandjal põhinevate ja elektrooniliste vahendite kasutamist kuni süsteemi uuendamiseni.“

10 Selle määruse artiklis 1 on sätestatud:

„1. Käesolevas määruses sätestatakse üleminekumeetmed tolliseadustiku artiklis 278 osutatud andmete vahetamise ja salvestamise kohta seni, kuni võetakse kasutusele tolliseadustiku sätete kohaldamiseks vajalikud elektroonilised süsteemid.“

2. Andmenõuded, vormingud ja koodid, mida tuleb kohaldada käesolevas määruses, [komisjoni 28. juuli 2015. aasta] delegeeritud määruses (EL) 2015/2446[, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 952/2013 seoses liidu tolliseadustiku teatavaid sätteid täpsustavate üksikasjalike eeskirjadega (ELT 2015, L 343, lk 1)] ja rakendusmääruses [2015/2447] sätestatud üleminekuperioodil, on sätestatud käesoleva määruse lisades.“

- 11 Delegeeritud määruse 2016/341 1. peatükki „Üldsätted“ kuulub 3. jagu „Volitatud ettevõtja staatuse saamise taotlus“, mille artiklis 5 on ette nähtud:

„1. Toll võib lubada, et kuni [komisjoni 29. aprilli 2014. aasta] rakendusotsuse 2014/255/EL[, millega kehtestatakse liidu tolliseadustikku käsitlev tööprogramm (ELT 2014, L 134, lk 46)] lisas osutatud AEO-süsteemi uuendamise kuupäevani võib volitatud ettevõtjaga seotud taotluste ja otsuste või mis tahes järgnevate sündmuste puhul, mis võivad algset taotlust või otsust mõjutada, kasutada elektroonilistest andmetöötlusvahenditest erinevaid vahendeid.

2. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud juhtudel kohaldatakse järgmisi põhimõtteid:

- a) volitatud ettevõtja staatuse saamise taotluse esitamiseks kasutatakse 6. lisas sätestatud vormi ja [...]“.

- 12 Kõnealuse määruse 6. lisas on osa „Selgitavad märkused“. Nende märkuste punktis 19, mis puudutavad taotleja nime, allkirja ja kuupäeva, on märgitud:

„[...]“

Lisade arv: taotleja peab esitama järgmise üldise teabe:

1. Ülevaade peamiste omanike/aktsionäride kohta, esitades nende nimed ja aadressid ning proportsionaalse osaluse. Ülevaade direktorite nõukogu liikmetest. Kas omanikud on tolliasutustele teada seoses varasemate rikkumistega?

2. Taotleja juhtkonnas tolliküsimuste eest vastutav isik.

[...]

8. Peamiste ametikohtade täitjate nimed (tegevdirektorid, osakonnajuhid, finantsjuhid, tolliüksuste juhid jne). Kirjeldus tavaolukorras toimimisest, kui pädev töötaja ei ole kohal kas ajutiselt või alaliselt.

9. Taotleja organisatsioonis nende inimeste nimed ja ametikohad, kellel on tollialased teadmised. Nimetatud isikute teadmiste taseme hinnang seoses infotehnoloogia kasutamisega tolli- ja äritegevuses ning üldistes kaubandusajades.

[...]“.

Õigus isikuandmete kaitsele

- 13 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 1995. aasta direktiivi 95/46/EÜ üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta (EÜT 1995, L 281, lk 31; ELT eriväljaanne 13/15, lk 335) artiklis 2 oli sätestatud:

„Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) *isikuandmed* – igasugune teave tuvastatud või tuvastatava füüsilise isiku (edaspidi „andmesubjekt“) kohta. Tuvastatav isik on isik, keda saab otseselt või kaudselt tuvastada, eelkõige isikukoodi põhjal või ühe või mitme tema füüsilisele, füsioloogilisele, vaimsele, majanduslikule, kultuurilisele või sotsiaalsele identidusele omase joone põhjal;
- b) *isikuandmete töötlemine* (edaspidi „töötlemine“) – iga isikuandmetega tehtav toiming või toimingute kogum, olenemata sellest, kas see on automatiseeritud või mitte, näiteks kogumine, salvestamine, korrastamine, säilitamine, kohandamine või muutmine, väljavõtete tegemine, päringu teostamine, kasutamine, üleandmine, levitamine või muul moel avaldamine, ühitamine või ühendamine, sulgemine, kustutamine või hävitamine;

[...]“.

- 14 Nimetatud direktiivi artikkel 6 oli sõnastatud järgmiselt:

„1. Liikmesriigid sätestavad selle, et

- a) isikuandmeid töödeldakse õiglaselt ja seaduslikult;
- b) isikuandmeid kogutakse täpselt ja selgelt kindlaksmääratud ning õiguspärastel eesmärkidel ega töödelda hiljem viisil, mis on vastuolus kõnealuste eesmärkidega. [...]
- c) isikuandmed on piisavad, asjakohased ega ületa selle otstarbe piire, mille tarvis neid kogutakse ja/või hiljem töödeldakse;

[...]

2. Lõike 1 järgimise tagab vastutav töötleja.“

- 15 Nimetatud direktiivi artikli 7 sõnastuse kohaselt:

„Liikmesriigid sätestavad, et isikuandmeid võib töödelda ainult juhul, kui:

[...]

- c) töötlemine on vajalik vastutava töötleja seadusjärgse kohustuse täitmiseks või

[...]“.

- 16 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT 2016, L 119, lk 1) jõustus 24. mail 2016. Sellega tunnistatakse direktiiv 95/46 kehtetuks alates 25. maist 2018.

17 Selle määruse artiklis 4 on muu hulgas määratletud järgmised mõisted:

„Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1) „isikuandmed“ – igasugune teave tuvastatud või tuvastatava füüsilise isiku [...] kohta; tuvastatav füüsiline isik on isik, keda saab otseselt või kaudselt tuvastada, eelkõige sellise identifitseerimistunnuse põhjal nagu nimi, isikukood, asukohateave, võrguidentifikaator või selle füüsilise isiku ühe või mitme füüsilise, füsioloogilise, geneetilise, vaimse, majandusliku, kultuurilise või sotsiaalse tunnuse põhjal;
- 2) „isikuandmete töötlemine“ – isikuandmete või nende kogumitega tehtav automatiseeritud või automatiseerimata toiming või toimingute kogum, nagu kogumine, dokumenteerimine, korrastamine, struktureerimine, säilitamine, kohandamine ja muutmine, päringute tegemine, lugemine, kasutamine, edastamine, levitamise või muul moel kättesaadavaks tegemise teel avalikustamine, ühitamine või ühendamine, piiramine, kustutamine või hävitamine;

[...]“.

18 Kõnealuse määruse artiklis 5 „Isikuandmete töötlemise põhimõtted“ on ette nähtud:

„1. Isikuandmete töötlemisel tagatakse, et:

- a) töötlemine on seaduslik, õiglane ja andmesubjektile läbipaistev („seaduslikkus, õiglus ja läbipaistvus“);
- b) isikuandmeid kogutakse täpselt ja selgelt kindlaksmääratud ning õiguspärastel eesmärkidel ning neid ei töödelda hiljem viisil, mis on nende eesmärkidega vastuolus; [...]
- c) isikuandmed on asjakohased, olulised ja piiratud sellega, mis on vajalik nende töötlemise eesmärgi seisukohalt („võimalikult vähete andmete kogumine“);

[...]

2. Lõike 1 täitmise eest vastutab ja on võimeline selle täitmist tõendama vastutav töötleja („vastutus“).“

19 Selle määruse artiklis 6 „Isikuandmete töötlemise seaduslikkus“ on sätestatud:

„1. Isikuandmete töötlemine on seaduslik ainult juhul, kui on täidetud vähemalt üks järgmistest tingimustest, ning sellisel määral, nagu see tingimus on täidetud:

[...]

- c) isikuandmete töötlemine on vajalik vastutava töötleja juriidilise kohustuse täitmiseks;

[...]

3. Lõike 1 punktides c ja e osutatud isikuandmete töötlemise alus kehtestatakse:

- a) liidu õigusega või
- b) vastutava töötleja suhtes kohaldatava liikmesriigi õigusega.

Isikuandmete töötlemise eesmärk määratakse kindlaks selles õiguslikus aluses [...] See õiguslik alus võib sisaldada erisätteid, et kohandada käesoleva määruse sätete kohaldamist, sealhulgas üldtingimusi, mis reguleerivad vastutava töötleja poolt isikuandmete töötlemise seaduslikkust, töötlemisele kuuluvate andmete liiki, asjaomaseid andmesubjekte, üksuseid, kellele võib isikuandmeid avaldada, ja avaldamise põhjuseid, eesmärgi piirangut, säilitamise aega ning isikuandmete töötlemise toiminguid ja -menetlusi, sealhulgas meetmeid seadusliku ja õiglase töötlemise tagamiseks, nagu näiteks meetmed teiste andmetöötluse eriolukordade jaoks, nagu need on sätestatud IX peatükis. Liidu või liikmesriigi õigus vastab avaliku huvi eesmärgile ning on proportsionaalne taotletava õiguspärase eesmärgiga.

[...]“.

Saksa õigus

- 20 Saksamaa maksuseadustiku (Abgabenordnung; edaspidi „AO“) põhikohtuasjas kohaldatava redaktsiooni § 139a lõikes 1 on ette nähtud:

„Maksustamismenetluses kindla identifitseerimise eesmärgil omistab Bundeszentralamt für Steuern (Saksamaa Liitvabariigi keskmaksuamet) igale maksukohustuslasele ühtse ja püsiva tunnuse (identifitseerimistunnus); maksukohustuslane või tema kohta maksuhaldurile andmeid esitav kolmas isik peab identifitseerimistunnuse märkima maksuhaldurile esitatavatele taotlustele, deklaratsioonidele või teatistele. Identifitseerimistunnus koosneb numbrite jadast, mida ei tohi moodustada või tuletada maksukohustuslaste muude andmete põhjal; viimane koht on kontrollnumber [...]“.

- 21 AO §-s 139b „Identifitseerimisnumber“ on sätestatud:

„(1) Füüsilisel isikul ei tohi olla rohkem kui üks identifitseerimisnumber [...]“

(2) Maksuhaldur võib identifitseerimisnumbrit küsida ja kasutada vaid siis, kui see on vajalik tema seadusjärgsete ülesannete täitmiseks või kui teatav õigusakt identifitseerimisnumbri küsimist või kasutamist sõnaselgelt lubab või ette näeb. Muud avaliku või erasektori asutused võivad:

1. identifitseerimisnumbrit küsida ja kasutada vaid siis, kui see on vajalik teabe vahetamiseks maksuhalduriga või kui teatav õigusnorm identifitseerimisnumbri küsimist või kasutamist sõnaselgelt lubab või ette näeb, [...]
3. õiguspäraselt küsitud maksukohustuslase identifitseerimisnumbrit kasutada kõikide teatamiskohustuste täitmiseks maksuhalduri ees, kui teatamiskohustus puudutab sama maksukohustuslast ja numbri küsimine ja kasutamine on punkti 1 kohaselt lubatav [...]

[...]“.

- 22 Tulumaksuseaduse (Einkommensteuergesetz; edaspidi „EStG“) põhikohtuasja faktiliste asjaolude toimumise ajal kohaldatava redaktsiooni § 38 lõiked 1 ja 3 olid sõnastatud järgmiselt:

„(1) Töölepingu alusel töötamiselt saadud tulult kogutakse tulumaksu töötasult kinnipidamise teel (töötasult kinnipeetav maks), kui töötasu maksab tööandja [...]“

[...]“

- (3) Tööandja peab töötasult kinnipeetava maksu töötaja arvel kinni töötasu igakordsel maksmisel.“

23 EStG § 39 „Töötasult kinnipeetava maksu arvutamise aluseks olevad üksikandmed“ lõike 1 kohaselt:

„Töötasult kinnipeetava maksu kinnipidamiseks tehakse töötaja algatusel kindlaks töötasult kinnipeetava maksu arvutamise aluseks olevad üksikandmed [...]“.

24 EStG § 39e „Töötasult kinnipeetava maksu arvutamise aluseks olevate elektrooniliste üksikandmete tuvastamine ja kasutamine“ kohaselt:

„(1) Keskmaksuamet määrab iga töötaja puhul üldjuhul automatiseeritud maksuklassi ja maksuklassides I–IV laste eest määratavate maksuvähenduste arvu, mis on töötasult kinnipeetava maksu arvutamise aluseks olevad üksikandmed (§ 39 lõike 4 esimese lause punktid 1 ja 2) [...] Kui maksuameti büroo tuvastab kinnipeetava maksu arvutamise aluseks olevad üksikandmed vastavalt §-le 39, edastab ta need keskmaksuametile, et tööandjal oleks võimalus esitada nende kohta automatiseeritud päringuid [...]“

(2) Selleks et tööandjal oleks võimalus esitada kinnipeetava maksu arvutamise aluseks olevate üksikandmete kohta automatiseeritud päringuid, salvestab keskmaksuamet kinnipeetava maksu arvutamise aluseks olevad üksikandmed koos identifitseerimisnumbriga, esitades iga maksukohustuslase kohta lisaks [AO] § 139b lõikes 3 nimetatud andmetele järgmised andmed:

1. õiguslik kuuluvus makse koguvasse usuühingusse ning ühingu liikmeks astumise ja ühingust lahkumise kuupäev,
2. rahvastikuregistrisse kantud perekonnaseis, asjaomase perekonnaseisutoimingu tegemise kuupäev ning abielus isikute puhul abikaasa identifitseerimisnumber,
3. lapsed ja nende identifitseerimisnumbrid [...]

[...]

(4) Töötasult kinnipeetava maksu arvutamise aluseks olevate üksikandmete kohta automatiseeritud päringu esitamise võimaldamiseks peab töötaja tööle asumisel igale tööandjale teatama

1. oma identifitseerimisnumbri ning sünnikuupäeva

[...]

Tööandja peab töösuhte alguses võtma andmeside teel Saksa keskmaksuametist töötaja kohta käivad töötasult kinnipeetava maksu arvutamise aluseks olevad elektroonilised üksikandmed ja siduma need töötaja töötasukontoga.“

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

25 Deutsche Post oli volitatud kaubasaaja ja volitatud kaubasaatja ning tal oli luba kasutada üldtagatist, mis kõik kujutavad endast liidu tolliõigusaktides ette nähtud lihtsustusi.

26 Kuna tolliseadustikuga muudeti tollivaldkonnas lubade andmise teatavaid tingimusi, esitas peatolliamet 19. aprilli 2017. aasta kirjaga Deutsche Postile palve täita enesehindamise küsimustik, milles tuli täpselt nimetada nõuandekomiteede ja nõukogude liikmed, oma peamised juhtivad töötajad (tegevdirektorid, osakonnajuhid, finantsjuhid, tolliüksuste juhid jt) ja tolliküsimuste eest vastutavad isikud või tolliküsimustega tegelevad isikud, edastades eelkõige iga nimetatud füüsilise isiku kui maksukohustuslase identifitseerimisnumbri ja nende suhtes pädeva maksuameti büroo kontaktandmed.

- 27 Peatolliamet andis Deutsche Postile teada, et kui viimane vajalikku koostööd ei tee, siis ei ole võimalik kontrollida, kas liidu tolliseadustiku alusel loa andmise tingimused on täidetud, ja sellisel juhul või juhul, kui need tingimused ei ole enam täidetud, tühistab ta Deutsche Postile antud load.
- 28 Deutsche Post esitas eelotsust taotlevale Finanzgericht Düsseldorfile (Düsseldorfi maksukohus, Saksamaa) kaebuse, et vaidlustada kohustus edastada peatolliametile asjasse puutuvate isikute maksukohustuslasena identifitseerimise numbrid ja nende suhtes pädevate maksuameti büroode kontaktandmed.
- 29 Ta väidab, et peatolliameti küsimused puudutavad tema ettevõttes väga suurt hulka isikuid, mõned neist isikutest ei nõustu oma isikuandmete edastamisega ja puudutatud isikute hulk on suurem kui rakendusmääruse 2015/2447 artikli 24 lõike 1 teises lõigus nimetatud isikute hulk. Ta leiab, et tema töötajate tulumaksuandmed ei puutu asjasse selle hindamisel, kas tema majandustegevuse raames on toime pandud raskeid või korduvaid tolli- või maksueeskirjade rikkumisi või raskeid kuritegusid. Tema väitel ei ole maksukohustuslaste identifitseerimisnumbrite kogumine vajalik ega sobiv tema tolliõigusliku usaldusväärsuse väljaselgitamiseks ja kõigi puudutatud isikute isiklike maksuandmete kontrollimine sel eesmärgil on ebaproportsionaalne.
- 30 Peatolliamet palub jätta kaebus rahuldamata. Ta väidab eelkõige, et maksukohustuslase identifitseerimisnumbrite edastamine on vajalik selleks, et pädevates maksuameti büroodes päringu tegemiseks vastavad isikud nõuetekohaselt identifitseerida, teabe vahetamine on ette nähtud alles siis, kui nimetatud maksuameti büroodel on teavet maksueeskirjade raskete või korduvate rikkumiste kohta, menetlusi rahalise halduskaristuse määramiseks või kriminaalmenetlusi, mis on lõpetatud, ei võeta arvesse ja maksueeskirjade korduvaid rikkumisi võetakse arvesse vaid siis, kui neid esineb määral, mis ei ole loataotleja majandustegevuse laadi ja ulatusega enam proportsionaalne. Ta leiab, et isikute ring, keda küsimused puudutavad, on liidu tollialaste õigusaktidega kooskõlas.
- 31 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul on põhikohtuasjas toimuva vaidluse lahendamiseks vaja tõlgendada rakendusmääruse 2015/2447 artikli 24 lõike 1 teist lõiku koostöös Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikliga 8 ja määrusega 2016/679, sest asjasse puutuvate isikute maksukohustuslasena identifitseerimise numbrite ja nende isikute suhtes pädevate maksuameti büroode kontaktandmete puhul on tegemist isikuandmetega.
- 32 Esiteks on tal küsimus, kas selliste andmete edastamine kujutab endast rakendusmääruse 2015/2447 seisukohalt seaduslikku töötlemist. Teiseks kahtleb ta vajaduses kasutada Deutsche Posti töötajate ja nõukogu liikmete isikuandmeid, mis on kogutud tulumaksu kogumiseks töötasult maksu kinnipidamise teel.
- 33 Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et nende töötajate isikuandmetel ei ole otsest seost Deutsche Posti tollialase usaldusväärsuse hindamisega ega mingit seost tema majandustegevusega.
- 34 Tal on tekkinud küsimus, kas arvestades põhiõiguste harta artikli 8 lõiget 1 ja proportsionaalsuse põhimõtet, võib toll nõuda selliste isikuandmete esitamist nagu asjasse puutuvate isikute maksukohustuslasena identifitseerimise numbrid ja nende isikute tulumaksu määramiseks pädevate maksuameti büroode kontaktandmed. Ta märgib, et delegeeritud määruse 2016/341 lisas 6 ei ole nõukogu liikmeid nimetatud ja et sarnaselt osakonnajuhatajate ja finantsjuhtidega ei kuulu nende isikute tööülesannete hulka tollialaste õigusaktidega seotud küsimuste lahendamine.
- 35 Neil asjaoludel otsustas Finanzgericht Düsseldorf (Düsseldorfi maksukohus, Saksamaa) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas [rakendusmääruse 2015/2447] artikli 24 lõike 1 teist lõiku tuleb tõlgendada nii, et selle alusel on tollil lubatud taotlejalt nõuda, et viimane esitaks keskmaksuameti poolt taotleja nõukogu liikmetele ning taotleja juures töötavatele tegevdirektoritele, osakonnajuhatajatele, finantsjuhtidele, tolliüksuste

juhtidele ning tolliküsimuste eest vastutavatele isikutele ja tolliküsimustega tegelevatele isikutele omistatud tulumaksukohustuslasena identifitseerimise numbrid ning teeks teatavaks maksuameti bürood, kelle pädevuses on nimetatud isikutele tulumaksu määramine?”

Eelotsuse küsimuse analüüs

Sissejuhatavad märkused

- 36 Esitatud küsimusele vastamiseks tulevad huvitatud pooled, välja arvatud komisjon, argumente määruse 2016/679 põhjal, millele viitab ka eelotsusetaotluse esitanud kohus.
- 37 Komisjon toob sellega seoses esile, et kuna põhikohtuasjas kõne all olevad asjaolud leidsid aset 2017. aasta aprillis, tuleb põhikohtuasja vaidluse lahendamisel kohaldada direktiivi 95/46.
- 38 Kuna aga liikmesriigi kohtule esitatud kaebuse puhul on tegemist tuvastamiskaebusega (*Feststellungsklage*), siis ei ole välistatud, et põhikohtuasja vaidluse lahendamine kuulub nimetatud määruse ajalisel kohaldamisalasse; suuliste seisukohtade ärakuulamiseks korraldatud kohtuistungil seda küsimust ei käsitletud.
- 39 Seetõttu tuleb esitatud küsimusele vastata nii direktiivi 95/46 kui ka määruse 2016/679 alusel.

Sisulised küsimused

- 40 Esitatud küsimusega palub eelotsust taotlev kohus sisuliselt selgitada, kas rakendusmääruse 2015/2447 artikli 24 lõike 1 teist lõiku tuleb koostoimes direktiiviga 95/46 ja määrusega 2016/679 tõlgendada nii, et tollil on lubatud volitatud ettevõtja staatuse taotlejalt nõuda, et ta esitaks oma nõukogu liikmete ning taotleja juures töötavate tegevdirektorite, osakonnajuhatajate, finantsjuhtide, tolliüksuste osakonna juhtide ja sealhulgas tolliküsimuste eest vastutavate isikute ja tolliküsimustega tegelevate isikute tulumaksukohustuslasena identifitseerimise numbrid ning teeks kõigi nimetatud isikute puhul teatavaks nende suhtes pädeva maksuameti büroo kontaktandmed.
- 41 Esiteks tuleb rõhutada, et rakendusmääruse 2015/2447 artikli 24 lõike 1 teises lõigus on ette nähtud, et kui volitatud ettevõtja staatuse taotleja ei ole füüsiline isik, loetakse tolliseadustiku artikli 39 punktis a sätestatud kriteerium täidetuks, kui ükski selles sättes nimetatud isik ei ole kolme viimase aasta jooksul oluliselt ega korduvalt rikkunud tollialaseid õigusakte ja maksueeskirju ning teda ei ole süüdi mõistetud üheski tema majandustegevusega seotud raskes kuriteos.
- 42 Nimetatud on ainult taotleja, taotleja eest vastutav või tema juhtimist kontrolliv isik ja taotleja tolliküsimuste eest vastutav töötaja. Selle sätte põhjal on tegemist ammendava loeteluga.
- 43 Seetõttu ei saa nõustuda rakendusmääruse 2015/2447 artikli 24 lõike 1 teise lõigu tõlgendamisega selliselt, et selles on silmas peetud muid füüsilisi isikuid kui taotleja eest vastutavad isikud, kes kontrollivad tema juhtimist või vastutavad taotleja juures tolliküsimuste eest. Seega ei puuduta see säte juriidilise isiku nõuandekomiteede ja nõukogude liikmeid, osakonnajuhatajaid peale taotleja tolliküsimuste eest vastutavate isikute, finantsjuhte ega tolliküsimustega tegelevaid isikuid.
- 44 Selles sättes kehtestatud nõuded võivad aga kehtida tegevdirektorite suhtes, kui neid tuleb sellises olukorras, nagu on kõne all põhikohtuasjas, lugeda taotleja vastutavateks isikuteks või tema juhtimist kontrollivateks isikuteks.

- 45 Tõsi, delegeeritud määruse 2016/341 6. lisas olevate selgitavate märkuste punktis 19 on ette nähtud, et volitatud ettevõtja staatuse taotleja peab selle staatuse saamise taotluse vormile, mille ta esitab, lisama pikema loetelu tema juures töötavatest füüsilistest isikutest ja nende ametikohtadest, kui on ette nähtud rakendusmääruse 2015/2447 artikli 24 lõike 1 teises lõigus.
- 46 Sellegipoolest piisab sellega seoses tõdemisest, et delegeeritud määrust 2016/341 ei tohiks tõlgendada nii, et selle eesmärk või tulemus on kõrvalekaldumine tolliseadustiku artikli 41 esimesest lõigust, mille kohaselt komisjon võtab rakendusaktidega vastu korra, millega rakendatakse artiklis 39 osutatud kriteeriumid, mille eesmärk on kindlaks teha, kas taotlejale võib anda volitatud ettevõtja staatuse.
- 47 Seetõttu ei saa delegeeritud määrus 2016/341 avaldada mõju rakendusmääruse 2015/2447 artikli 24 lõike 1 teise lõigu sisule.
- 48 Teisalt ei saa asjaolu, et see säte kohustab selles ette nähtud nõudeid järgima taotleja eest vastutavat või tema juhtimist kontrollivat „isikut“ ja „taotleja tolliküsimuste eest vastutav töötajat“, viia järeldusele, et need nõuded puudutavad ainult ühte isikut, kes vastutab taotleja eest või kontrollib tema juhtimist, ja ainult ühte töötajat, kes vastutab taotleja tolliküsimuste eest.
- 49 Ei saa nimelt välistada, et ettevõtja struktuuris vastutavad mitu füüsilist isikut tema eest ühiselt või kontrollivad ühiselt tema juhtimist ja et mitu muud füüsilist isikut vastutavad tema tolliküsimuste eest eelkõige territoriaalsel põhimõttel.
- 50 Järelikult on rakendusmääruse 2015/2447 artikli 24 lõike 1 teises lõigus nimetatud füüsiliste isikute all silmas peetud kõiki isikuid, kes taotleja struktuuris taotleja eest vastutavad või tema juhtimist kontrollivad, ja samuti isikuid, kes vastutavad tema tolliküsimuste eest.
- 51 Teiseks annab see säte selleks, et toll saaks vastata volitatud ettevõtja staatuse andmise taotlusele, tollile loa tutvuda andmetega, mis võimaldavad veenduda, et ükski neist füüsilistest isikutest ei ole oluliselt ega korduvalt rikkunud tollialaseid õigusakte ja maksueeskirju ega ole süüdi mõistetud üheski tema majandustegevusega seotud raskes kuriteos.
- 52 Praegusel juhul nõuab Saksa toll käesoleva kohtuotsuse punktis 50 mainitud füüsiliste isikute maksukohustuslasena identifitseerimise numbrite ja nende isikute suhtes pädevate maksuameti büroode kontaktandmete esitamist.
- 53 Sellises olukorras on oluline, et kui tolli tegevus hõlmab isikuandmete töötlemist direktiivi 95/46 artikli 2 punkti a või määruse 2016/679 artikli 4 punkti 2 tähenduses, järgitaks selliste andmete kaitset käsitlevaid liidu õigusnorme.
- 54 Nendest õigusnormidest tuleneb, et õigus eraelu puutumatusele isikuandmete töötlemisel puudutab mis tahes teavet tuvastatud või tuvastatava füüsilise isiku kohta (vt selle kohta 9. novembri 2010. aasta kohtuotsus Volker und Markus Schecke ja Eifert, C-92/09 ja C-93/09, EU:C:2010:662, punkt 52, ning 17. oktoobri 2013. aasta kohtuotsus Schwarz, C-291/12, EU:C:2013:670, punkt 26).
- 55 Peale selle ilmneb Euroopa Kohtu praktikast, et maksuandmed on „isikuandmed“ direktiivi 95/46 artikli 2 punkti a tähenduses (vt selle kohta 1. oktoobri 2015. aasta kohtuotsus Bara jt, C-201/14, EU:C:2015:638, punkt 29, ja 27. septembri 2017. aasta kohtuotsus Puškár, C-73/16, EU:C:2017:725, punkt 41).
- 56 Maksukohustuslase identifitseerimisnumbri puhul on juba iseenesest tegemist tuvastatud või tuvastatava füüsilise isiku maksuandmetega ja see kujutab endast seega isikuandmeid. Lisaks, kuna toll loob seose täpselt tuvastatud isiku maksukohustuslase identifitseerimisnumbri ja tema suhtes pädevat maksuameti bürood puudutavate andmete vahel, tuleb ka seda teavet käsitada isikuandmetena.

- 57 Samas tuleb isikuandmete töötlemisel ühelt poolt järgida põhimõtteid andmete kvaliteedi kohta, mis on sätestatud direktiivi 95/46 artiklis 6 või määruse 2016/679 artiklis 5, ning teiselt poolt andmetöötluse seaduslikkuse kriteeriume, mis on loetletud nimetatud direktiivi artiklis 7 või nimetatud määruse artiklis 6 (vt selle kohta 20. mai 2003. aasta kohtuotsus Österreichischer Rundfunk jt, C-465/00, C-138/01 ja C-139/01, EU:C:2003:294, punkt 65, ning 13. mai 2014. aasta kohtuotsus Google Spain ja Google, C-131/12, EU:C:2014:317, punkt 71).
- 58 Täpsemalt peavad isikuandmed tulenevalt direktiivi 95/46 artikli 6 lõike 1 punktides b ja c ning määruse 2016/679 artikli 5 lõike 1 punktides b ja c sätestatust olema kogutud täpselt ja selgelt kindlaksmääratud õiguspärastel eesmärkidel ning need peavad olema piisavad ja asjakohased ega tohi ületada selliste eesmärkide piire, ning nende töötlemine on nimetatud direktiivi artikli 7 punkti c või nimetatud määruse artikli 6 lõike 1 punkti c kohaselt seaduslik juhul, kui see on vajalik vastutava töötleja juriidilise kohustuse täitmiseks.
- 59 Lisaks tuleb märkida, et direktiivi 95/46 artiklis 6 või määruse 2016/679 artiklis 5 ette nähtud nõue töödelda isikuandmeid õiglaselt tähendab kohustust teavitada andmesubjekte sellest, et toll on need andmed kogunud nende hilisema töötlemise eesmärgil (vt selle kohta 1. oktoobri 2015. aasta kohtuotsus Bara jt, C-201/14, EU:C:2015:638, punkt 34).
- 60 Põhikohtuasjas käsitletava olukorra puhul ilmneb esiteks, et kõigepealt kogus füüsiliste isikute tööandja nende isikute maksukohustuslasena identifitseerimise numbrid, et järgida tulumaksualaseid õigusnorme ehk täpsemalt täita kohustus pidada kinni tulumaks, mis arvutatakse iga füüsilise isiku töötasu põhjal.
- 61 Teiseks ilmneb, et nende isikuandmete hilisem kogumine tolli poolt, et lahendada volitatud ettevõtja staatuse andmise taotlus, on vajalik juriidilise kohustuse täitmiseks, mis tollile on pandud rakendusmääruse 2015/2447 artikli 24 lõike 1 teise lõiguga ja sellest sättest tulenevate tingimustega, mida kõnealuse staatuse andmisel tuleb järgida. Sellistel asjaoludel kogutakse ja seega töödeldakse andmeid täpselt ja selgelt kindlaksmääratud ning õiguspärastel eesmärkidel.
- 62 Sama kehtib ka nende füüsiliste isikute tulumaksu kindlaks määramiseks pädevate maksuameti büroode kontaktandmete kogumise kohta tolli poolt, kuna ka sellise kogumise eesmärk on vastata volitatud ettevõtja staatuse andmise taotlusele.
- 63 Seejuures on nõutav, et – nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktist 58 – sellises olukorras, nagu on kõne all põhikohtuasjas, oleks tolli kogutavad andmed ehk füüsiliste isikute maksukohustuslasena identifitseerimise numbrid ja nende isikute tulumaksu määramiseks pädevate maksuameti büroode kontaktandmed asjakohased, olulised ja piiratud sellega, mis on vajalik nende isikuandmete kogumise eesmärkide seisukohalt.
- 64 Nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktis 66, tähendab ettevõtjale volitatud ettevõtja staatuse andmine tolli jaoks tegelikult oma tollikontrolliülesannete osalist delegeerimist volitatud ettevõtjale. Seetõttu on oluline, et tollil oleks enne selle staatuse andmist võimalik saada teavet staatuse taotleja usaldusväärsuse kohta tollialaste õigusaktide järgimisel ja rakendusmääruse 2015/2447 artikli 24 lõike 1 teises lõigus mainitud isikute usaldusväärsuse kohta tollialaste õigusaktide järgimisel ja neid puudutavate maksusätete järgimisel.
- 65 Seetõttu on maksukohustuslase identifitseerimisnumbrite kogumine üksnes selles artiklis mainitud isikute kohta ja nende suhtes pädevate maksuameti büroode kontaktandmete kogumine asjakohane ja oluline meede, mis võimaldab tollil veenduda, et need isikud ei ole toime pannud mõnd selles sättes nimetatud rikkumist.

- 66 Lisaks võib tõdeda, et tolli poolt nõnda kogutud isikuandmed piirduvad sellega, mis on vajalik rakendusmääruse 2015/2447 artikli 24 lõike 1 teises lõigus nimetatud eesmärgi saavutamiseks, kuna tegemist on piiratud andmetega, mis iseenesest ei avalda tollile tundlikku teavet füüsilise isiku isikliku olukorra kohta, nagu tema perekonnaseis, usuline kuuluvus või saadud tulu.
- 67 Kuigi selles artiklis mainitud isikute maksukohustuslasena identifitseerimise numbrite ja nende suhtes pädevate maksuameti büroode kontaktandmete kogumine võib – nagu märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus – põhimõtteliselt anda tollile võimaluse tutvuda isikuandmetega, millel ei ole mingit seost volitatud ettevõtja staatuse taotleja majandustegevusega, tuleb tõdeda, et selles sättes mainitud maksueeskirjade rikkumised ei ole piiratud volitatud ettevõtja staatuse taotleja majandustegevusega seotud maksueeskirjade rikkumisega.
- 68 Sellega seoses on põhjendatud, et enne taotlejale sellise staatuse andmist, mis nähtuvalt käesoleva kohtuotsuse punktist 64 tähendab volitatud ettevõtjatele tolli enda ülesannete delegeerimist, on tollil vaja kontrollida mitte ainult seda, kas taotleja järgib tollialaseid õigusakte, vaid ka seda, kas rakendusmääruse 2015/2447 artikli 24 lõike 1 teises lõigus nimetatud füüsilised isikud ei ole neil taotleja struktuuris oleva vastutuse taset arvestades ise oluliselt ega korduvalt rikkunud tollialaseid õigusakte ja maksueeskirju olenemata sellest, kas need rikkumised on või ei ole seotud taotleja majandustegevusega.
- 69 Järelikult on rakendusmääruse 2015/2447 artikli 24 lõike 1 teises lõigus nimetatud füüsiliste isikute maksukohustuslasena identifitseerimise numbrite ja nende suhtes pädevate maksuameti büroode kontaktandmete kogumine tolli poolt lubatud ainult juhul, kui need andmed võimaldavad tollil saada teavet tollialaste õigusaktide ja maksueeskirjade olulise või korduva rikkumise kohta või nende füüsiliste isikute majandustegevusega seotud raskete kuritegude kohta.
- 70 Eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb esitatud küsimusele vastata, et rakendusmääruse 2015/2447 artikli 24 lõike 1 teist lõiku tuleb koostoimes direktiiviga 95/46 ja määrusega 2016/679 tõlgendada nii, et tollil on lubatud volitatud ettevõtja staatuse taotlejalt nõuda, et ta esitaks tulumaksu kinnipidamiseks maksukohustuslastele omistatud identifitseerimisnumbrid ja vastavate pädevate maksuameti büroode kontaktandmed ainult selliste füüsiliste isikute kohta, kes on taotleja eest vastutavad või kontrollivad tema juhtimist või vastutavad tema tolliküsimuste eest, tingimusel et need andmed võimaldavad tollil saada teavet tollialaste õigusaktide ja maksueeskirjade olulise või korduva rikkumise kohta või nende füüsiliste isikute majandustegevusega seotud raskete kuritegude kohta.

Kohtukulud

- 71 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kolmas koda) otsustab:

Komisjoni 24. novembri 2015. aasta rakendusmääruse (EL) 2015/2447, millega nähakse ette Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 952/2013 (millega kehtestatakse liidu tolliseadustik) teatavate sätete üksikasjalikud rakenduseeskirjad, artikli 24 lõike 1 teist lõiku tuleb koostoimes Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 1995. aasta direktiiviga 95/46/EÜ üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrusega (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) tõlgendada nii, et tollil on lubatud volitatud ettevõtja staatuse taotlejalt nõuda, et ta esitaks tulumaksu kinnipidamiseks maksukohustuslastele omistatud identifitseerimisnumbrid ja vastavate pädevate maksuameti

büroode kontaktandmed ainult selliste füüsiliste isikute kohta, kes on taotleja eest vastutavad või kontrollivad tema juhtimist või vastutavad tema tolliküsimuste eest, tingimusel et need andmed võimaldavad tollil saada teavet tollialaste õigusaktide ja maksueeskirjade olulise või korduva rikkumise kohta või nende füüsiliste isikute majandustegevusega seotud raskete kuritegude kohta.

Allkirjad